

ԼՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

արեկան գինն է 440 դր. 4 կցմանայ 75 ... Մեկ ծանուցումը ստորին 5 դրուով է ... Ստորագրութիւնները կանխիկ են: Տնորագրութիւնները ամսական կ'ընեն 1 թիւ կը սկսուին:

Եւրոս երկարիք լրագրութեան ճամբն ծախքը աւելորդ վրայ է: Լրագրայտ վերաբերեալ ճամբն կամ որ եւ իցէ գրութիւն Թագրիմ պիտի ուղղուի. եւ ամսոց ճամբուն ծախքը երկարիք վրայ է:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 5 ՅՈՒՆԻՍ

Ընդ որ Եւրոպայի ուշադրութիւնը Հռոմի վրայ անխորհուած է այս օրերս Պապին հիւանդութեանը սխտածաւար օր քան զոր կը ծանրանայ և բը ժըշկուելու յոյս չար: Հռոմի կարգիւնայնէրը մեծ մտատանջութեան ու իրար անցումի մէջ են և ամեն ջանք ի դործ կը դնեն Պապին աշխարհական իշխանութեան մտայողը ազատելու, որ Պիոս Թ. Ին կենացը հետ մտերելու վտանգի մէջ է:

Հռոմի ժողովուրդն ալ մեծ յուզման մէջ է կրօնի լրագրութեան և ժամէ ի ժամ քահանայապետին մեռնելուն կրատասէ գրուի վերջունելու համար:

Սուրբ Պետրոս և Պողոս առաքելոց տնային օրը որ մեծ հանդէսներ կը լինան Հռոմի մէջ, պատական զինուորներն ու զօջին արդիւնէ ժողովուրդը որ « Անցեցե՛ք Միութիւն, կեցցե՛ք Ազգայնականութեան, կեցցե՛ք Վարժարանի Կրթութեան, կեցցե՛ք Վարժարանի Կրթութեան » զինուորներն մէկը գառնակի տասակի հարուածով մը սպաննուեցան, բազմաթիւ զինուորներ ալ վիրաւորեցան: Ժողովուրդն մեծին ալ շատ մարդիկ վիրաւորեցան:

Վերջոյ հասարակաց խորհրդարանին յունիս 2 նոսին մէջ Լեհաստանի վիճակին վրայ խօսք ըլլալով, կառավարութեան պաշտօնեաներուն առաջարկուեցաւ որ 1831 թուականին և ետքն ալ Քրքոմի պատերազմին ժամանակը Վերջոյ Վարժարան և Ուսուցիչ կառավարութեան մէջ Լեհաստանի վրայք եղած թղթակցութիւնները խորհրդարանին երկայնացնեն: Երրորդ ընդհանր և Երրորդ Կայսրութիւն մեծ համակրութիւն յայտնեցին Լեհաստանի վրայ, բայց լսին թէ Լեհաստանի օգնելու համար Ուսուցիչ հետ պատերազմ ըստով Վերջոյ բանին չբար:

Ստիպան ժողովուրդն կարծիքը նոյն է կառավարութեան կարծեացը հետ: Բարձրագիւր անբարեկամները կը պարտաւորուին խորհրդարանին տալու և Լեհաստանի պաշտօնեաները ինդրելու համար:

Սպանիայի մէջ ապստամբական փորձ մը եղաւ « Անցեցե՛ք Լատինականութիւն և Պապը վար առնուի » արդարակներով, բայց հետեանք մը չկրցաւ ունենալ: Խռովարարները հալածուելով Լոյս քաղաքը փախան անբացան ու հին պաշարուած են թաղաւորական զօրքերէն:

Վարժարան կառավարութիւնը վերջին պատերազմին պատճառաւ Սպանիոյ անբուժեան վճարելիք ստակը չկրցաւ աւելցնել, Սպանիայիները Վարժարանի վճարելիքը վերջնական կերպով գրաւեցին:

Գաղղիական Մտերելու լրագրութեան

Վարժարան կայսեր մէկ հրովարտակը կը հրատարակէ, որով քսան և հինգ նոր երկրորդութիւններ շինելու հրաման տրուած է: Լոյս շինութիւններուն ծախուէրը համար 150 միլիոն ֆրանքի փոխառութիւն պիտի ըլլայ ժողովուրդէն 100ին չորս ֆրանք շահով, 28 տարուան մէջ վճարուելու պայմանաւ:

Վ. Վարժարան կայսրը լսու. յունիս 4 ին Պարիզէն Վեյն զնայ հանքային ջուրերը մանելու:

Գաղղիական Քոնսթիտիւցիոնալ ընդհանր Օսմանեան տէրութեան վրայ յօդուած մը հրատարակած է որ մեծ ազդեցութիւն ըրած է Վարժարանի մէջ և ամեն լրագրութեան ալ կրկնած են զայն իրենց էջերուն մէջ:

Յիշեալ նշանաւոր յօդուածը մէկը ալ արժան կը համարենք մեր արքայ ընթերցողաց աչքին առջև դնել:

Ասկէք քանի մը օր առաջ Կ. Պոլսոյ մէջ նոր թագաւորին գահակալութիւնը ստորական արարողութեամբ հրատարակուի էր: Ապա Վալի կայսրը տէրութեան ընդհանր նախարարներուն ուղեկցութեամբ Ելեպի միջինը գնաց: Հոն մարդաբէին նուիրական դրօշակը պարզուած էր Նորին բարձրութեան առջև, որ թագաւորութեան հիմնադիր Սուլթան Օսմանայ թուրք կայսրը մէջքը, և ևս դառնաւ ժողովուրդը միաձայն ցնծութեամբ կողմնակէն Վեյն Սուլթան Վահմուտին երկրորդ արդին:

Ան առանկ չուտով և զիւրութեամբ Սուլթան Ապալի Վեճիտի եղբայրը իրեն յաջորդեց: Վեճիտ մահ և միւսին գահակալութիւնը առ թի ժամէն մը ևս նոյն հեռադրով ծանուցուեցաւ, և այն վարդիւնն ի վեր հեռադրը գործերուն սովորական ընթացքին մէջ, ամենախորք արգելք մը կամ չփոթութիւն մը չկրցացուց, ոչ Պոլսոյ և ոչ գահաձեռնուն համար:

Ուրեմն Տաճկաստանի երէկ ինչ էր նէ այսօր ալ նոյնն է, սա տարբերութեամբ, որ երէկ օսմանեան տէրութիւնը իր գլխին հիւանդոտ տկարութեան կը մտնէր, այսօր նոր Սուլթանին ազգու և կարող քուստրութիւնը կրնայ ապագայ մեծ յոյսեր տալ անոր:

Այսու ամենայնիւ երկրորդի համբաւներ տակաւին կը շարունակեն պարտիլ: Վերջ լուր կը հանուի թէ Կ. Պոլսոյ մէջ խռովութիւն ելեր է, մերթ լքուի թէ անպիական գաւառներուն մէջ ապստամբութիւն ելեր է. և չենք զիտեր ինչ շահու համար պայտիս անձինք կը պատուին որ ըլլալութեամբ կը յեղեղեն թէ Տաճկաստանի լուծման ժամը հնչած է: Վեճի խօսքով Արեւելքի ինդրոյն խօյականք աշուրներն կերեւայ և իրենց քունն ու խելքը միանգամայն կը չփոթէ: Անօգուտ է և զթութեան գործ մէջ պայտիս արտատանջ մտնողներու առաջին անուով արչաի և անպատեն և անհիմն ալ ըլլայ:

Արեւելքի ինդրը ինչ կերպով որ երբեմն կը հասցուէր նէ տակաւին կը կենայ զնք կարծեր:

Արեւելքի ինդրը քանի մը տարի առաջ Ռուսիոյ կայսեր սուրն էր Օսմանեան տէրութեան գլխուն վրայ միշտ կախուած: Ռուսիոյ բարեկէն էր Վեճիտութեան մինչև Գարգանէլ տարածուած, և չփոթութիւն մը ծագելուն պէս իր հարուստ որսը յափտակելու պատրաստ կեցած: Վեր-

ջապէս հերոսայի միւս մեծ տէրութեանց արտատանջ մտնողներն էր որ Ռուսիոյ տէրութիւնը մէկէն ի մէկ տարապայման մեծութիւն մը ստանալով իրենք պիտի պըրտիկային ու ինչային:

Ան առնք էին և ինչ չենք սխալը անուանի արեւելեան ինդրոյն ճիշդ կը ընեն: Արդ կը հարցնենք ամեն ողջամիտ անձանց, թէ այսօրուան օրս ի՞նչ կրնան ըլլալ յիւնալ ինդրոյն եղբայրները: Քնդուինք—որն որ գոհութիւն Աստուծոյ լոկ են յաղութիւն մէ—թէ Օսմանեան տէրութիւնը նոր գոհարութիւններու ենթակայ ըլլայ, ի՞նչ կըլլայ իրեն և ի՞նչ կրնայ ըլլալ:

Ռուսիա Վեճիտի օրը կորնցուցնելով իր յառաջապահներն ու գործելու միջոցներն ալ կորնցուցաւ: Ըսել է որ չկրնար ոչ Գաղղիական և ոչ Եւրոպայի ուրիշ տէրութիւններէն առաջ հանուի:

Սուրբոյ խօսքը չենք ընել: Ինչ որ ըլլան անոր վրայ դրուած ներքին դիտարկութիւնները, և ինչ որ ըլլան զանազան գրող ուղղակի շահերը, Աստիա ինչպէս որ յայտնի է ամենուն, այնպիսի քաղաքական պայմաններու մէջ է որ իր դիտարկութիւնները չեն կրնար երկրաւոր ըլլալ, և ոչ ալ կրնայ յանդարտար իր շահերը հաճեցնելու աշխատիլ:

Ըսել է որ եթէ նոր գոհարութիւններ ծագին, որոց նորին կըսուէր հիմա կու հաւանակաւորութիւն չկայ, բոլոր մեծ տէրութիւններն այնուհետեւ կատարեալ հաւատարմութեան գրքի մը մէջ կը զբաւուեն: Եւրոպայի հասարակչութիւնը ոչ մէկ կերպով մը վտանգի մէջ չկրնար: Չենք ըսել լուծիլք բան մը չգտնուի, այլ գոհարութիւններուն լուծուիք տէրութեանց ժողովի մը ձեռնհասութեանը կը վերաբերի իրաւամբ:

Հոս է ա՛ն Քրքոմի պատերազմին փառքն ու արգարացումը: պատճառներն իրաւացի և նպատակը հանձնարել պատերազմը որ զոր կողմնակալութեան ողին պարսպ տեղը զըրպարուի ուղեց:

Քրքոմը Արեւելեան ինդրոյն կ'ապն էր, և մեր մայրն կը գովենք կայսեր այն պաշտօնէին քաղաքական մեծ հանձնարը, որ Սէնթ Սեո մարաշախախն հետ թղթակցելով ամեն առտու սա խօսքերը միայն կը դրէր անոր, «Վեճիտի օրը Վեճիտի օրը»:

Վերջին անգամ կըսենք մենք մեր կենթապետութեանը միջին յետին ծայրը, մինչև անհարք հատուցինք, որպէս զի կարող ըլլանք քանի մը անխորհուրդ երկրիւններ հանդարտեցնելու յարմար երեւցող խորհրդածութիւններին ընդարձակաբար տեղաւորելու: Բայց փութանք կրկնելու: Տաճկաստանի անձինք կը պատուին որ ըլլալութեամբ կը յեղեղեն թէ Տաճկաստանի լուծման ժամը հնչած է: Վեճի խօսքով Արեւելքի ինդրոյն խօյականք աշուրներն կերեւայ և իրենց քունն ու խելքը միանգամայն կը չփոթէ: Անօգուտ է և զթութեան գործ մէջ պայտիս արտատանջ մտնողներու առաջին անուով արչաի և անպատեն և անհիմն ալ ըլլայ:

Արեւելքի ինդրը ինչ կերպով որ երբեմն կը հասցուէր նէ տակաւին կը կենայ զնք կարծեր:

Արեւելքի ինդրը քանի մը տարի առաջ Ռուսիոյ կայսեր սուրն էր Օսմանեան տէրութեան գլխուն վրայ միշտ կախուած: Ռուսիոյ բարեկէն էր Վեճիտութեան մինչև Գարգանէլ տարածուած, և չփոթութիւն մը ծագելուն պէս իր հարուստ որսը յափտակելու պատրաստ կեցած: Վեր-

բարի դիտարկութիւններուն, և ևր ընդունած անակախութիւնը իր ժողովրդոց և ընդհանուր վիճակին անխորհու հաստատութեան օգտին կարծուին:

Ռուսիա ամեն մարդ թող քննարկի: Օսմանաց տէրութիւնը կարծուած երկրաւոր վիճակին հասած է: Կ. Պոլսէն մեղի հասած ընդ որ լուրերն ընդ հակառակն կը վերկայեն թէ ազգին մէջ հզօր կենդանութիւն մը և վերակալութիւն քով ալ ազգու կամք մը կայ: Սուլթան Ապալի ազգի բարեկարգութիւններ չխոստանար, այլ կը կատարէ: Կարգ և ինչայութիւն չբարոյր, այլ օրինակը ինք կուտայ:

Անկեղ սրտիկ կը մտայինք որ այս ազգնիւ սկզբնաւորութիւնը կրնէր չլրկուի և մենք խորին համակրութեամբ պիտի դիտենք այս երեւնալու միայնակն ընթացքը որուն վրայ կեցած է այսօր մեծ ազգի մը անկաման կամ վերանորոգութեան պատանաւորութիւնը:

Պէճիքայի Ինտերնացիոնալ լրագրի լուր կուտայ թէ Գաղղիացոց Վ. Վարժարան կայսրը իր բանակի օչնական Ռոլէն զօրապետը Վ. Պոլսն պիտի զրկէ օգոստոսիս: Սուլթան Վարժարան Երջ կայսեր գահակալութիւնը իր կողմնէ շե նոր հաւարելու:

Երէկ առաւ Պէսիքէն հեռագրով լուր եկաւ, թէ Իրուսիոյ Վ. Թագաւորը կիրակի առաւ Պատեն—Պատենի Լայկիէնիմայ բուած Տառապարդ ձամբուն մէջ պարտած ամենը, Օսեա ծընեալ Օղբար—Պէճիքը անուն երիտասարդ մը որ Լէյբիքի մէջ ուսուցը կը սովորի, երկհարուածեան ասորձանակ մը մտէն պարսեր է Կորին վեհապետութեան վերայ: Բայց Ետուած պահպանէ թաղաւորին կենանքը: Գնտարը թագաւորին զգեստին օձիքէն մտեր ու պարանոցը թե թե կերպով մը վերաւորէր է: Ոճրագործը անխորհուրդ քուստեր ու դասաստանի մտնուէր է:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Շարաթ օրը Բ. Գուրը օրնստաւ փառ Ինքնակալին մէկ հրովարտակը կարգացուեցաւ, որով Կորին կայսերական վեհապետութիւնը կը ծանուցանէ թէ 1274 սէֆէրի 21ին Լոստուած գաւակ մը իրեն պարկեւած է, և անուրը Երուսաղիմի օրնստաւ գրուած է:

Վարժարանը Քոնսթանտինոպոլիս լրագրի կը ծանուցանէ թէ օգոստոսիս Ինքնակալը իւր անդրանիկ որդի Երուսաղիմի Ինդրէտիւն է Ֆէնտիս արքունի պահապան զինուոր գրել տուէր է հարիւրապետի աստիճանաւ:

Օգոստոսիս Ինքնակալը տէրութեան զօրաց թուոյն և վիճակին վայ պատերազմական գործոց Վ սեմ. պաշտօնէին անդեկաղի մը ուղեւոր, մանրամասնաբար քննելէ ետեւ հրաման ըրաւ որ զինուորական Տառապարդութեան պաշտօններու մէջ չեղող բոլոր զինուորական պաշտօնակալայ կէս ամսական և կէս նպար (թային) վճարուի: Եւս անօրէնութեամբ

տարին 25 միլիոն դոլարով չափ խնայու- թիւն պիտի ըլլայ Ինկաստ զինուորական ծախսոց :

Մայրաքաղաքին Քուսիէ Կոմիտան լրագրողը կը ծանուցանէ թէ օգոստոսի առաջին օրերէն սկսած ինկաստը 1859 սեպտեմբեր ամիսին մէջ եղած դաւաճողութեան արտաձայնաւ Պու- լեիի գործակալին մէջ բանտարկեալ յան- ցաւորաց ներուժ և աղատութիւն շը- նորհեր է :

Մայրաքաղաքի օգոստոսի առաջին օրերէն սկսած ինկաստը 1859 սեպտեմբեր ամիսին մէջ եղած դաւաճողութեան արտաձայնաւ Պու- լեիի գործակալին մէջ բանտարկեալ յան- ցաւորաց ներուժ և աղատութիւն շը- նորհեր է :

Հետեւեալ օրն ալ Օդ Մէյտանիի հովիտին վրայ զինուորական գործողու- թեան փորձեր կատարել տուաւ Իւր ներկայութեամբը :

Շքարային անցեալ շաբթու հե- ուադրով լուր եկաւ թէ Սեբաստիոն Իւր- թեմ Քարճը Իւր փաշան՝ Հերսեթի ապստամբները քանի մը անգամ հնազան- գութեան յորդորելէ ետեւ՝ երբ տեսեր է որ մտիկ չեն ընել, որքով վայնին քա- լեր է, հետեւաբար Գարատաղի սահմա- նին մօտ բաւական սաստիկ կռիւ մը ե- ղեր է, որուն մէջ երկու կողմնէն քա- նի մը հարիւր մարդ մեռեր ու վիրաւոր- ուեր են :

Սպարապետ հրամանաւ՝ Քարճը արտաքին մար թագուհոյն գործակալար Ս սեմ՝ Մարտով պէյը արքունի փողբանտոյն վերատեսուչ ան- ուանեցաւ փոխանակ Ս սեմ՝ Հասիպ փաշային :

Քարճեալ կայսերական հրամանաւ՝ Մարտին գործոց պաշտօնէի տեղա- պահ Քարճը արտաքին Մարտին արտա- ջին գործոց պաշտօնէաց անուանեցաւ :

Թանգիմաթի և Մարտին թեան բարձրագոյն ատաներուն նախագահու- թիւնը միանալով Ս սեմ՝ Պուստ փա- շային յանձնուեցաւ : բայց Կորին վե- մութիւնը զիստ Պէրութ գտնուելուն հա- մար Ս սեմ՝ Քեամիլ փաշան իրեն տեղա- պահ անուանեցաւ :

ԱԶԳԱՅԻՆ

Իզմիրի Արշակունի Արարտեան լրա- գիրը իր 650 թուով « ազգային երկպա- ուսկութիւն Ի Ս Պօլսի » մակագրով եր- կար յորուած մը հրատարակած է, որուն մէջ Արտաղէմի պատրիարքական ընտ- լութեան խնդրոյն վրայ ասկէց ամիս ու- կէս առաջ քանի մը չարադրութիւն անձանց ձեռք տարածուած անհիմն զրոյցներուն և հրատարակեալ խոսքոյց յայտարա- ռութեանց կարեւորութիւն տալով՝ ինչ մը խօսքեր ընելէ ետեւ, վերջապէս ազգա- յին Սահմանադրութիւնը ձեռք առեր, ազգային Սահմանադրութեան կողմու- թեան օրինակութիւնը ժխտեր է :

Հետեւեալ իր խօսքերը : « Ս Պօլսի Սահմանադրութեան ժողովոյն կողմութիւնը օրինակութեան ընդհանուր չէ : վասն զի ազգային երեսփոխանաց բաշխ- ման մէջ՝ ժողովութեան թուոյն և երեսփո- խանաց թուոյն նկատմամբ համեմատու- թիւնը բոլորովն մերժուեր է : Արտճե- տե առանց օտար տերութեանց երկիրնե- ըր գտնուող մեր համադրութիւնը ի հաշիւ ար- կանելու, թուրքաստանի մէջ երկու մի- լիոնի չափ Հայ ժողովուրդը կը կարծուի և ասանց միայն հարիւր հազար հոգիի չափ Աստանուպոլսի կը բնակին : ուս- տի հարիւր հազար ժողովութեան կողմէն 160 երեսփոխան և մնացեալ մէկ միլիոն հարիւր հազար ժողովութեան կողմէն միայն 60 երեսփոխան առնելով Ինչպէս- լեի և ազգային ընդհանուր ժողով վրայ

մէկ և ազգային ընդհանուրութեան վերաբեր- եալ գործոցը մշտաբար որոշում տալ : Ս Պօլսի զիտողութիւնը խիստ բարեմտու- թեամբ կրնայ պիտի, յուսարով թէ ազ- գային Սահմանադրութեան վերաբնու- թեան ժամանակը հասնելուն ուշադրու- թեան արժանի կը համարուի այս կարևոր խնդիրը : »

Արշակունի այս զիտողութիւնը՝ որ- մէնք ալ կը հաւատանք թէ խիստ բարե- մտութեամբ եղած է, մեզի ծանրակշիւ երեւոյթ չեն կրնար անպատասխանի թողուլ : վասն զի ազգային վարչութեան օրինակութիւնը խնդրոյ տակ կը ձգէ և ազգային մէջ իրապէս երկպառակութիւն յարուցանելու առիթ կրնայ ըլլալ : հա- կառակ իր անսահման բարեմտութեամբ : Արշակունի ազգային երեսփոխանաց բաշխմանը մասին Ս Պօլսի բնակչաց և գաւառայնոց մէջ թուոյ համեմատու- թիւն պահուած չէ : 220 երեսփոխանաց 160ը Ս Պօլսէն ուղուած է ուր 100-120 հազար Հայ ժողովուրդ կայ, և միայն 60ը գաւառներէն ուր 2 միլիոնէն աւելի Հայ ժողովուրդը կան :

Մասնի բաշխում մը կարելի է մէկէն ի մէկ անհանուն և անիրաւ թուի հարեանցի զիտող մը : բայց տեսնենք թէ իրօք այն- պէս է :

Մենք առաջ պէտք է նկատենք այն նախնականութիւնը որ Ս Պօլսի քաղա- ըր ունի գաւառներուն վրայ իրել Տե- րութեան արժեւորման մայրաքաղաք և իրել կեդրոն ազգային վարչութեան : Արշակունի զուլթը՝ այսինքն Պատրիարքը հոն : ազգային երեւելոց մեծ մասը հոն : ազգային ամենէն յուսալից և կրթեալ մասը հոն : մէկ խօսքով ազգային մեծ գորու- թիւնը հոն է :

Երկրորդ, տերութիւնը ազգային բոլոր գործերուն սնորհնութիւնը Ս Պօլսի պատրիարքական արժեւորման յանձնաւ և ընդ- հանուր ազգային համար զանկա պատաս- խանատու ձանձրած ըլլալով, ասով ալ Ս Պօլսի քաղաքը սա անհամեմատ առաւել- լութիւնը ունի գաւառաց վրայ, որ անոնք միշտ կարօտ են իրեն իբրև կառավարեալք առ կառավարող, և միշտ ենթակայ անոր իր- նամոյցը պաշտպանութեանը և սնորհնու- թեանը :

Երրորդ, Ս Պօլսի Հայ բնակիչը բոլոր Տաճկաստանի Հայ ժողովուրդը բը- նական երեսփոխանութիւնը կը կազմեն : վասն զի գաւառայնակ ազգայնոց հա- ռուսներուն ու երեւելներուն մեծ մասը Ս Պօլսի կը նստին իրենց առևտրական գործերուն պատճառաւ, շատերը նաև ըն- տանիքին հոն փոխադրած են, և մեծ մա- սը Ս Պօլսի մէջ ազգային երեսփոխան ընտրուած են և ազգային վարչութեան պաշտօններու մէջ անխախտ ընդունուած :

Չորրորդ, ազգային Սահմանադրու- թեան համեմատ թէ՛ Ս Պօլսէն և թէ՛ գուրսերէն ընտրուած երեսփոխանները՝ այս կամ այն քաղաքին այս կամ այն թաղին երեսփոխանները չեն, այլ ընդհանուր ազ- գային երեսփոխաններն են :

Հինգերորդ, ազգային երեսփոխա- նութեան կազմութիւնը Ս Պօլսի և գա- ռուսներու ժողովուրդը համար թուոյ հա- մեմատութիւն չէր կրնար ընդունիլ և ի գործ դնել : վասն զի այն ժամանակը շատ տեղերու յուսալից ժողովուրդներ ի- ընց թուոյն նուազութեանը պատճառաւ ազգային վարչութեան մասնակցելու իրա-ւունքէն զուրկ կը մնային, և ազգային ե- ըր երեսփոխանութեան իրաւունքը յետեւեալ բազմութեան մը ձեռքը կանցներ բոլորու- վին :

Ենթադրենք օրինակի համար թէ ազ- գային երեսփոխանաց 220 թիւը Տաճ- կաստանի երկու միլիոն ու կէս Հայ ժո- ղովութեան վրայ բաշխուեր : Ինչ կըլլար արդիւնքը : — յայտնի է թէ 12 հազար հոգիին երեսփոխան մը պիտի իյնար : Ս Պօլսի 4-5 երեսփոխան պիտի ընտրեր : Իզմիր՝ որ հազու 3500 ի

չափ Հայ ժողովուրդ ունի, (1) երեսփոխա- նի մը քառորդը պիտի ընտրեր, այսինքն չափոր կրնար երեք երեսփոխան մը ընտրել : նմանապէս Մարտինուպոլսի՝ որ 3-4 հա- զար Հայ ժողովուրդ ունի՝ երեսփոխան ընտրելու իրաւունքէն զուրկ պիտի մնար : ասանկ ալ ուրիշ շատ քաղաքներ ու վիճակ- ներ՝ որ տասն երկու հազար Հայ ժող- վուրդ չունին : Իսկ Քիւրաթմանց ըն- տերուն մէջ բնակող երկու երեք հարիւր հազար Հայերը՝ որ զժողովուրդը յետին տղիտութեան լսեղծութեան և նիւթա- պէս ու բարոյապէս ազգային ձեռնառու- թեանը կարօտ որբայն վիճակի մէջ են և հայերէն խօսիլ անգամ չեն զիտեր, 20-30 երեսփոխան պիտի ընտրէին :

Եւ որովհետև ազգային ամենամեծ մա- սը յետեւեալ ժողովուրդներէն կը բազկա- նայ, հարկաւ և բնականաբար ազգային ե- ըր երեսփոխանութիւնը և հետեւաբար վար- չութիւնը ազգային յետեւեալ մասին ձեռքը կանցներ : Իսկ յուսալից մասը, օրի- նակի համար Իզմիրի ժողովուրդը՝ որ ազգային մէկ երեւել ու ընտիր մասն է, ազ- գային վարչութեան մասնակցելու իրաւուն- ընքն զուրկ կը մնար իր անկաւարթ ըլլա- լուն պատճառաւ : Մասնի բաշխում մը արդար էր, ընդունելի էր, հնարաւոր էր Իզմիրի Մարտինուպոլսի Տրապիզոնի և ուրիշ ծաղկեալ քաղաքաց բնակիչները կրնային ընդունիլ այսպիսի բաշխում մը : մասնաւոր Ս Պօլսի՝ ազգային ամենէն յա- ուսալից, ձեռնհաս և ընտիր մասը պա- ռուսներու մայրաքաղաքը, ազգային կառա- վարութեան կեդրոնը, որ գարեթէ ի վեր ինքնիշխանաբար կը սնորհներ ազգային ամեն գործերը, կրնար հրաժարիլ իր նախնական նուրթնէն և յետեւեալ ու ապիկար մեծա- գոյն մասի մը կամայը հպատակիլ, և իր բարոյական ու նիւթական առաւելու- թիւնները թուոյ առաւելութեան զոհել : Սակայ անհար էր :

Բայց ենթադրութիւննիս աւելի յա- ուսալ տանիք, ու անոնք թէ Ս Պօլսի այսպիսի զոհ մը ընելու յանձնառու ըլլար ալ նե՛ ազգային երեսփոխանութիւնը գաւա- ուաց համար թուոյ համեմատութեան վը- լայ հիմնել հնարաւոր էր : Օրինակի հա- մար Իզմիրի, Մարտինուպոլսի և ուրիշ սակաւաւոր քաղաքներու կամ վիճակնե- լու Հայ բնակիչը երեսփոխանական իրա-ւունքէ չղկելու համար երեսփոխանաց թիւը կրկնապատիկ անելու էր, ու փո- խանակ 220ի 440 որոշուեր : այն ժամանա- կին ալ Իզմիրի կէս երեսփոխան կը յնար : ուրեմն պէտք կըլլար քառապատիկ, այ- սինքն 880 երեսփոխաններու բանակ մը կազմել, որպէս զի կարող ըլլար Իզմիր երեսփոխան մը տալու : Ս Պօլսի ժամանակը Քիւրաթմանց հայերն ալ հարիւրաւոր երեսփոխաններ ընտրելու կը պարտաւորե- ինանոր՝ որ հիմա մէկ կամ երկու երեսփո- խան չեն կրնար կոր ընտրել : Ուստի կը հարցունենք Արշակունի արժանապար- խութեան թէ ինչպէս և ո՞ւրիշ պիտի ընտրուէին 880 երեսփոխանները : Ինչպէս և ո՞ր պիտի զուստրուէին ընդհանուր ժողով կազմելու համար : Արդէն գրեթէ տարի մը կը մտնեցայ, դեռ գաւառներէն ուղուած 60 երեսփոխաններէն 10 հատ չկայ ընտրուած : Հատ վիճակներ սր մէկ երեսփոխան մը պիտի ընտրեն իրենց ուղած կամ հաւանած մէկը չունին Ս Պօլսի մէջ որ ընտրեն, կարողութիւն ալ չունին որ իրենց հաւանած մէկ քաղաքացին ընտրեն ու Ս Պօլսի զրկելով շարունակ հոս բնակեցը- նեն որպէս զի ընդհանուր ժողովի ներկայ գտնուի : Ս Պօլսի բնակիչներէն ալ մարդ չեն ձանձնար, կամ մէկ քանի հոգի կը ձանձնան ալ նե՛ իրենց հաւանած չէ որ զանի երեսփոխան ընտրեն : Արդ թէ որ մէկ կամ երկու երեսփոխան ընտրու- թեան համար այս զժողովութիւնները կը տեսնուին շատ գաւառներու կողմէն, ու- ըրեմն թուոյ առաւելութեան համեմատ

ամեն մէկէն հինգ, տասն, քսան և աւելի երեսփոխան ուղուեր նե՛ զժողովութիւն : ներք անհնարութեան պիտի դառնային : Ուրեմն կեդրոնական երեսփոխանաց բաշխ- ման հիմ չէր կրնար բռնուիլ գաւառա- բնակ ժողովուրդը թուոյն համեմատու- թիւնը, ոչ միայն անհնարին զժողովուր- թիւններու պատճառաւ, այլ և ժողովը- զոց նիւթական ու բարոյական վիճակնե- լուն անհամեմատ արբերութեանը պատ- ճառաւ : Ուրեմն ժողովը ոչ նիւթական ու բարոյական առաւելութիւններն ալ հարկ էր նկատել : Արշակունի Սահմանադ- ըրութիւնը նկատել է այս առաւելութիւն : ներք և չէ կրցիր թուոյ առաւելութեան զոհել : Մասնի զոհ մը միանգամայն անի- ըրաւ ու անհնարին էր : ուրեմն Արշակունի կեդրոնական ժողովոյն կազմութիւնը ա- լելի օրինակութեամբ ընդհանուր է հիմա, քան յառաջ, ուր քանի մը ամիրայներ և քառասուն յետեւ ալ ենապի երեւելները զուստրուելով՝ ազգային ընդհանուրութեանը վերաբերեալ ամեն կարևոր խնդիրներ կորչէին : Պատառաց բնակիչներն ալ պարտաւորուած էին անտրտուն ըն- զունելու բոլոր եղած որոշումները : Ար- շակունի ալ երբէք զիտողութիւն մը բաշ- չունէր Ս Պօլսի մէջ եղած որ և է որո- շումներու վրայ բարի կամ գեշ՝ օրինակոր կամ ապօրինաւոր ինչ որ ըլլար՝ խոնարհ հպատակութեամբ կրնուներ : Հիմա որ Ս Պօլսի Հայ ժողովուրդը իր ի սկզբանէ ի վեր միայնակ վայելած ընդհանրական արտօնութիւնը սահմանադրութեամբ մը կը չափաւորէ և ազգասիրական ինքնայո- ժար զիջմամբ դաւաւարանակ Հայ ժող- վուրդներուն իրաւունք կուտայ ազգային վարչութեան մասնակցելու : Արշակունի մէկէն ի մէկ ինքզինքը Տաճկաստանէն Պարթև կամ Մարտին փոխադրուած կարծելով ընդու կելլէ, և ազգային Սահմա- նադրութեան արամադրութեանց մէջ ա- պօրինակութիւն դնելով՝ այնպիսի պահանջում մը կրնէ, որ ամենէն առաջ իր քաղաքակցիներուն անժխտելի իրաւան- ըր կը պահէ, այն իրաւանցը զոր զիւրանա- բնակ յարոյ ազգայնոց նիւթական ու բա- ըրոյական յուսալիցութիւնը տուած է իրենց՝ և ոչ թուոյ համեմատութեան ա- ուաւելութիւնը :

Ս. Երուսաղէմի արժանապատիւ Միաբանութեան բողոքոյ տետրակը՝ քու- նի մը տող ալ լրագրոյս 479 թուոյնը ւրեղած է, որուն մէջ իրենց անդրադեռ անգամներ ունենալը նոյն իսկ իրենց նա- մակերէն իմանալով՝ ըսեր էինք թէ հա- ւանականաբար վերջին հանդուցեալ Ս Պատրիարքին ձեռնադրածներէն ըլլալու էին : քստ որում իրենց իսկ վկայութեամբ ըր յիշեալ հոգեւոր Սրբապետուստնե- ըր աւելորդ կը համարէր Երուսաղէմի Միաբանութեան համար : Սեր այս կար- ծիքը որ պարզ հաւանականութեան մը վրայ հիմնեալ էր՝ սխալ կամ չարապայտեց կերեի արժանապատիւ Միաբանութեան : « Հարկ սեպեցինք, կըսեն, անկողմնաբար ողւով բացատրել այն սխալ կարծիքը որ ըրած էր Մասիս լրագրոյն պատուար- թան հեղինակը՝ ի պատիւ հանգուցեալ Սրբապետ Տօր, որուն համար արդարև չափազանց է այդ կարծիքը : » Ապաքէն Մասիսի պատու արժան- ի հեղինակը մեր Միաբանութեան մէջ գրել կարդալ չիտողոյ գտնալէն վեր- չը, Հանգուցեցոյն ձեռնադրածներէն : ըսեն ըլլալ կը կարծէ : սակայն Հան- գուցեցոյն ձեռնադրածներուն մէջ այդ- պիտի անձ մը չի կայ . . . ըլստ հո- ղեոյն ձեռնադրածները ժամանակին ըստ- կարեաց ուսմունքներն առած ըլլալով՝ գրեթէ բոլորն ալ ուսումնասիր են . . . » Տետր. եր. 27 :

Արժանապատիւ միաբանութեան մեր վրայ ըրած պատուամարական խօսքերուն համար անկեղծ շնորհակալութիւննիս յայտնելով, ներում կը խնդրեմ այս տո- ղերուն մէջ տեսնուած հակասութիւննե-

(1) Այս թիւը 2 միլիոնացի բարեկամ մը տուած է մեզ :

րուն վրայ քանի մը դիտողութիւն ընելու:

Ե. Ստալին կարծիքն ու հարգանքն իր քիչ քիչ իրարմէ տարբեր բաներ են:

Բ. Ստալին չբացատրուիր, այլ կուգար զուգի:

Գ. Ստալինական և ուսումնասիր բաները տարբեր նշանակութիւն ունին. առաջինը ուսումնաբանութիւնն է, իսկ երկրորդը ուսման օգուտն ու յարգը ճանաչող անուսումնական անձանց ալ կրնայ արուել:

Դ. Գրեթէ բոլոր բացատրութիւն կենթադրեալ են. հետեւաբար ընել կրնայ թէ ուսումնաբանութիւնն ալ կան վերջին հանգուցեալ Արքայանին ձեռնադրած ներուն մէջ:

Ե. Ստալինի դիտողութիւններն ընելու յօժարանքով իրենք իրենք բողոքող տեղափոխութիւնն ըրած յայտարարութիւնը թէ միարձեռնաբար անդադրեալ անդամները վերջին հանգուցեալ Արքայանին ձեռնադրածներն չեն և թէ ստոնց մեծապէս մար ժամանակին ըստ կարեայ ուսմանընին առած ուսումնասիրանքն են:

Զ. Ստալին արժանապատիւ Միւրաբանութեան ընտրական գործողութիւններուն վրայ տեղափոխութիւնն ըրած խօսքերը իրեն մտքէ անկողնապարտութեամբ քննելու:

Շ. Միւրաբանութիւնը պատրիարքները ընտրութեան համար ըրած բուեարկութեան գործողութիւններուն մանրամասն տեղեկագիրը զիստէ կը ազդային վարչութեան:

Ը. Ստալինի գործողութիւնները ազդային Մասնաբանութեան և Ս. Երուսաղէմի Միւրաբանութեան համար ազդողին հաստատուած Կանոնադրին համաձայն չէին:

Թ. Ստալին վարչութիւն մէջ դանուած խոհարարները, աւելածները և աւել տարին կարգի սպասարարները՝ որ մեծ մասամբ կարգաւ գրել չգիտող խեղճ անձինք են, ընտրական գործողութեանց մասնակից և զեր և բուե տուեր են, որն որ Կանոնադրին հակառակ է:

Ի. Բուեարկութեան ժամանակ ընտրական անուսումնական անձանքը և միարձեռնաբար խնդրուեր է որ այն անուսումնական մեկուն չըլտն, հետեւաբար բուեարկութիւն ընտրելուն մեծ մասը մասնաւոր վերոյիշեալ սպասարարները առաջարկեալ անուսումնական մեկուն բուե տուեր են՝ առանց գիտնալու թէ ապառկան անոնցմէ դուրս ուրիշ անձանց բուե տուու:

Կ. Փոխանակ ամեն մեկը երեք անուսումնական բուե տուու, մեկ մեկ անուսումնական տուեր են, և ստոր յայտնի ապացոյցը սա է որ արժանապատիւ Իսահակ վարդապետը 64 բուե տուցեր է: Իսկ միւս վարդապետներն ամենը մեկէն 26 բուե տուցեր են, ինչպէս կը վկայէ նաև բողոքատարը (Երես 31):

Վ. Միւրաբանութիւնը իր ներկայ բողոքող տեղափոխութիւն մէջ՝ այս անկանոնութիւններուն մեկ կէտը այսինքն յայտնաբերուած անուսումնական անձանքը կտորը փոխելով, կը սխալէ թէ եղած գործողութիւններն ուղիղ և օրինաւոր են, և կաւելցնել թէ ազդային կառավարութեան գրած տեղեկագիրներուն մէջ այն կէտը լու բացատրուած չըլլալուն, և առանց ուշադրութեան հետ յայտնի ըլլալուն համար՝ ազդային վարչութիւնը իր բաւուրը ունեցեր է նորէն բուե պահանջելու, և 37 երեսին մէջ ալ գարձեալ իրենց անուսումնականներն է:

Ե. Ստալինի խօսքերէն կը հասկնուի, որ կամ արժանապատիւ միարձեռնութիւնը որոշ գաղափար չունի ուղիղին ու սխալին, կամ նոնաւորին ու անկանոնին վրայ, և կամ ըստ չգիտնելու: Ստալին չենք ուրեք աւել լին անհամար մեկնութիւն մը տալ ստոր. բայց ջու ելով կրնայ թէ իրենց պատուոյն շարաւար գաղափար մեկնութիւններու պատճառ կուսան ասով: Թողունք բողոքա-

տեղափոխութիւնն մէջ բուե պատմութիւններն, ուրով յայտնի կը տեսնուի իրենց ընտրական գործողութիւններուն անկանոնութիւնն ու ազդային վարչութիւնը և զոր մեք յարկաւոր իրենց ընել թէ ազդային վարչութեան զիստէ տեղեկագիրներուն մէջ առանց ուշադրութեան մեծ և յայտնի սխալներ կան:

Զ. Ստալին չենք ուրեք աւել լին անհամար մեկնութիւն մը տալ ստոր. բայց ջու ելով կրնայ թէ իրենց պատուոյն շարաւար գաղափար մեկնութիւններու պատճառ կուսան ասով: Թողունք բողոքա-

տեղափոխութիւնն մէջ բուե պատմութիւններն, ուրով յայտնի կը տեսնուի իրենց ընտրական գործողութիւններուն անկանոնութիւնն ու ազդային վարչութիւնը և զոր մեք յարկաւոր իրենց ընել թէ ազդային վարչութեան զիստէ տեղեկագիրներուն մէջ առանց ուշադրութեան մեծ և յայտնի սխալներ կան:

Է. Ստալին չենք ուրեք աւել լին անհամար մեկնութիւն մը տալ ստոր. բայց ջու ելով կրնայ թէ իրենց պատուոյն շարաւար գաղափար մեկնութիւններու պատճառ կուսան ասով: Թողունք բողոքա-

տեղափոխութիւնն մէջ բուե պատմութիւններն, ուրով յայտնի կը տեսնուի իրենց ընտրական գործողութիւններուն անկանոնութիւնն ու ազդային վարչութիւնը և զոր մեք յարկաւոր իրենց ընել թէ ազդային վարչութեան զիստէ տեղեկագիրներուն մէջ առանց ուշադրութեան մեծ և յայտնի սխալներ կան:

Ը. Ստալին չենք ուրեք աւել լին անհամար մեկնութիւն մը տալ ստոր. բայց ջու ելով կրնայ թէ իրենց պատուոյն շարաւար գաղափար մեկնութիւններու պատճառ կուսան ասով: Թողունք բողոքա-

տեղափոխութիւնն մէջ բուե պատմութիւններն, ուրով յայտնի կը տեսնուի իրենց ընտրական գործողութիւններուն անկանոնութիւնն ու ազդային վարչութիւնը և զոր մեք յարկաւոր իրենց ընել թէ ազդային վարչութեան զիստէ տեղեկագիրներուն մէջ առանց ուշադրութեան մեծ և յայտնի սխալներ կան:

Թ. Ստալին չենք ուրեք աւել լին անհամար մեկնութիւն մը տալ ստոր. բայց ջու ելով կրնայ թէ իրենց պատուոյն շարաւար գաղափար մեկնութիւններու պատճառ կուսան ասով: Թողունք բողոքա-

տեղափոխութիւնն մէջ բուե պատմութիւններն, ուրով յայտնի կը տեսնուի իրենց ընտրական գործողութիւններուն անկանոնութիւնն ու ազդային վարչութիւնը և զոր մեք յարկաւոր իրենց ընել թէ ազդային վարչութեան զիստէ տեղեկագիրներուն մէջ առանց ուշադրութեան մեծ և յայտնի սխալներ կան:

տեղափոխութիւնն մէջ բուե պատմութիւններն, ուրով յայտնի կը տեսնուի իրենց ընտրական գործողութիւններուն անկանոնութիւնն ու ազդային վարչութիւնը և զոր մեք յարկաւոր իրենց ընել թէ ազդային վարչութեան զիստէ տեղեկագիրներուն մէջ առանց ուշադրութեան մեծ և յայտնի սխալներ կան:

Զ. Ստալին չենք ուրեք աւել լին անհամար մեկնութիւն մը տալ ստոր. բայց ջու ելով կրնայ թէ իրենց պատուոյն շարաւար գաղափար մեկնութիւններու պատճառ կուսան ասով: Թողունք բողոքա-

տեղափոխութիւնն մէջ բուե պատմութիւններն, ուրով յայտնի կը տեսնուի իրենց ընտրական գործողութիւններուն անկանոնութիւնն ու ազդային վարչութիւնը և զոր մեք յարկաւոր իրենց ընել թէ ազդային վարչութեան զիստէ տեղեկագիրներուն մէջ առանց ուշադրութեան մեծ և յայտնի սխալներ կան:

Է. Ստալին չենք ուրեք աւել լին անհամար մեկնութիւն մը տալ ստոր. բայց ջու ելով կրնայ թէ իրենց պատուոյն շարաւար գաղափար մեկնութիւններու պատճառ կուսան ասով: Թողունք բողոքա-

տեղափոխութիւնն մէջ բուե պատմութիւններն, ուրով յայտնի կը տեսնուի իրենց ընտրական գործողութիւններուն անկանոնութիւնն ու ազդային վարչութիւնը և զոր մեք յարկաւոր իրենց ընել թէ ազդային վարչութեան զիստէ տեղեկագիրներուն մէջ առանց ուշադրութեան մեծ և յայտնի սխալներ կան:

Ը. Ստալին չենք ուրեք աւել լին անհամար մեկնութիւն մը տալ ստոր. բայց ջու ելով կրնայ թէ իրենց պատուոյն շարաւար գաղափար մեկնութիւններու պատճառ կուսան ասով: Թողունք բողոքա-

տեղափոխութիւնն մէջ բուե պատմութիւններն, ուրով յայտնի կը տեսնուի իրենց ընտրական գործողութիւններուն անկանոնութիւնն ու ազդային վարչութիւնը և զոր մեք յարկաւոր իրենց ընել թէ ազդային վարչութեան զիստէ տեղեկագիրներուն մէջ առանց ուշադրութեան մեծ և յայտնի սխալներ կան:

Թ. Ստալին չենք ուրեք աւել լին անհամար մեկնութիւն մը տալ ստոր. բայց ջու ելով կրնայ թէ իրենց պատուոյն շարաւար գաղափար մեկնութիւններու պատճառ կուսան ասով: Թողունք բողոքա-

տեղափոխութիւնն մէջ բուե պատմութիւններն, ուրով յայտնի կը տեսնուի իրենց ընտրական գործողութիւններուն անկանոնութիւնն ու ազդային վարչութիւնը և զոր մեք յարկաւոր իրենց ընել թէ ազդային վարչութեան զիստէ տեղեկագիրներուն մէջ առանց ուշադրութեան մեծ և յայտնի սխալներ կան:

կայը հրաման ըրեր է Անգղալանի կամուրջին այրած մար շինելու:

— Բարձրագոյն մայր թագուհին գոհարարող ծանրագին տուի մը շնորհեց Նիւ Երկու կուսակալ Ա. սեմ. Իսահակ վարչային:

— Արտուի թէ Կորին բարձրութիւնը զիտուողութիւն ունի հիւանդանոց մը և վարժարան մը կառուցանելու ծախսը Իսահակաւոր մէջ: Հիւանդանոցը 400 հիւանդ պիտի պարուստ կէ կէսը այր և կէսը կին:

— Արտուի պարտան խոհանոցներուն մէջ ծառայող սպասարարներն 120 անձինք անցեալ շաբթու Սպարապետի գուրը զիստեցան զիտուողական ծառայութեան գործածուելու համար:

— Սպարապետի Պարտան շինուած հետադարձութիւնը յարձուրթութեամբ կը բանի: Օրոշուախտ Ինքնակալին դահակալութեան լուրը 24 ժամու մէջ հոն հասեր է:

— Մեծեալ շաբթու Պէտրու կին մը « Թահաթի » վրայ լսած փառած տներ, կոխած տախտակ բարաւ, ու խեղճ կինը փողոց կիտարով չարաւար վերադարձուցաւ:

— Մեծեալ հինգշաբթու տու Պէմ լէ յիկէն եկող շոգեհաւէն տաճիկ ճանապարհորդ մը դուրս ելլելու ատեն՝ հրացանը լեցուն ըլլալով զիտուածով կրակ առաւ և դիտարկ շոգեհաւէն դուրս ելլող երայեցի կողմ մը պատահելով, խեղճ ճր չարաւար վերադարձուցաւ:

— Երկու շաբթի առտու ժամը իննին միջոցները մայրաքաղաքի Օ. Երեկ ըսուած թաղը հրեհ պատահելով՝ առաջը շուտով չկրցաւ առնուիլ և երեք ժամու չափ տեղով 50-60 տուն և քանի մը խանութ այրեցաւ:

Յառաջեկայ շաբթ օրը Բրնայը կղզոյն Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցոյն տունը ըլլալով, ամենապատիւ Արքայան Պարտաբար զիտուողութիւն ունի շաբթ իրկուրէն յիշեալ կղզին երթալու, և կիրակի օրը հողեր պաշտօն կատարելով տեղոյն հայ ժողովուրդը հողերու պէս միջնաբերու:

Ս. Տողեհորական և ազդային այցելութեան մասնակից ըլլալու փառաբող բարեպաշտ անձանց յիշեալ կղզին երթալու զիտուողութիւն ըլլալու համար, յատուկ շոգեհաւ մը պատրաստուած է որ կիրակի առտու Ստալինի պիտի երթայ, ժամը տասնէ մեկին անկէ պիտի ելլէ, Երեկու փու, Գուստափու և կամուրջը պիտի հանդիպի, և վերջապէս Իսահակաւոր Սպարապետ ըսուած նաւակով խանութի հանդիպելով՝ Բրնայը կղզին պիտի երթայ: Իրկուրէն ալ ժամը տասնին կղզին պիտի մեկնի և վերոյիշեալ նաւամատոցներն հանդիպելով՝ Ստալինի պիտի դառնայ:

Ս. Տողեհաւէն դառնաւ կղզին երթալու շոգեհաւներն ալ նոյն օրը առաւուսեան ժամը 12 ու կէսին կամուրջէն ձամբայ պիտի ելլէ յիշեալ կղզին հանդիպելով:

Գացող այցելուներուն կամ ուխտաւորաց ուտելիքին և դրամանցը համար պատրաստութիւններ եղած ըլլալով, կը յուսացուի որ ամենն ալ գոհ կըլլան:

Սպարապետի Պարտան Բուսիկ Երեկ լուրերը իր յուրիս 6 թըւով (յուրիս 24) յօդուած մը հրատարակած է, որուն մէջ ըսուած իրական շայտը համար ամբաստանութիւն կայ որ պէս թէ կրօնի վէճ բացած ըլլան այս օրերս հռոմեական շայտը հետ Բարեգործական ընկերութեան առթիւ, և Ստալին ալ նոյն առթիւ թշուանք խօսած ըլլայ հռոմեական շայտը դէմ: Յիշեալ լուրերը մեկ մեղադրելու ետեւ կաւելցնել թէ բարձրութիւն հռոմեական

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Գաղղիացոց Ա. Կարօլէոն կայսրը պատուոյ Լեպեոնի մեծ խաչանշանը շնորհեց Կ. Պոլսոյ գաղղիական զեպպան Ս. Լավալէթ մարքիզին:

Կորին վեմուտիւնը առ ժամանակեայ կերպով Գաղղիա երթալու հրաման ստացած ըլլալով իւր կառավարութիւնէն, այսօր մայրաքաղաքէս պիտի մեկնի Սարսիլիայի գաղղիական շոգեհաւով:

Իր բացակայութեան ժամանակը դեւ պանական գործերը առաջին քարտուղար Լարման կոմսը պիտի կատարէ:

— Իտալիոյ թագաւորութեան մայրաքաղաքի զեպպան Տուրանո զօրապետին անցեալ հինգշաբթի օրը Մարթաթանո շոգեհաւով մայրաքաղաքէս մեկնեցաւ Նիկոփա և անկից Թուրքիոն երթալու համար:

— Բարձրագոյն Մէհմետ Բիւշտի փաշան որ աչքին հիւանդութիւնը դարմանել տալու համար Պէտլին երթալու զիտուողութիւն ունի, անցեալ հինգշաբթի օրը օրոշուախտ Ինքնակալին ներկայանալու պատիւ ունեցաւ և շաբթի օրը մայրաքաղաքէս մեկնեցաւ Բեօսթէն ձէի ձամբով:

— Արտուի թէ Օրոշուախտ Ինքնակալ

Հայեր յայտնապէս կը ցաւին եղեր Մա...

Այս խօսքերուն մէջ ստոր կամ ճշը...

Մենք շատ չենք կրնար մեղադրել...

Հարունակէ, սքանչելի Մէճմուս,...

տուտ լուրի մը արձագանք ըլլալու ինչ...

Ասոր ինչ մեկնութիւն կրնաս տայ...

ուսթեան ու հերեմիզաութեան վը...

ՆՈՐԱՏԻՊ ԳՐԵԱՆ
Մ. Մ. ԱՅՎԱՏԵՆՆԻՆ
ՎԱՍԿԱՆ ԲՆՈՒԹԻՒՆԸ
ԳՐԵՑ
Պ. ՅՈՎՀ. ԳՐՈՒ. Տ. ԿՐՊՑ. ՏԵՂՈՅՆՆԵՑ
Մայրաքաղաքի ամեն հայ գրախա...

գուներնով և 50 կանգուն խորութեամբ...

Մենք խոստանալով կանգուն չենք...

Թե՛ այս տունը և թե՛ վերջիվերջ...

ԶԱՆՆ ԻՒՂ
Մաքուր և անուշահամ
Գաղ զկայի Տըրքի Օթիլի բժիշկին...

Աս քաղաքը շաբաթ անգամ մը կելի...

Table with multiple columns containing names, numbers, and prices. Includes sections like 'ԱՌԵԻՏՐԱԿԱՆ', 'ՄԵՏԱՐԱՍ (ԻՓԷՐ)', 'ԱՐՏԱԲԻՆ ԲԵՐՔ', and 'Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՅ'.